

POSTANOWIENIE

Dnia 19 września 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Romualda Spyt

w sprawie z odwołania E. M.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w O.
o prawo do emerytury,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 19 września 2018 r.,
skargi kasacyjnej ubezpieczonego od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 6 czerwca 2017 r., sygn. akt III AUa [...],

**odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania
i odstępuje od obciążania odwołującego się kosztami zastępstwa
procesowego strony przeciwnej wywołanymi wniesieniem
skargi kasacyjnej.**

UZASADNIENIE

E. M. wniósł skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 6 czerwca 2017 r., zarzucając naruszenie prawa materialnego, tj.: art. 184 ust. 1 i 2 w związku z art. 32 ust. 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2017 r., poz. 1270 ze zm.; dalej ustawa emerytalna) w związku z § 2 ust. 1 i § 4 ust. 1 pkt 3 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. z 1983 r. Nr 8, poz. 43 ze zm.; dalej rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r.), przez niewłaściwe

zastosowanie polegające na przyjęciu, że wnioskodawca nie legitymuje się wymaganym okresem zatrudnienia w warunkach szczególnych w sytuacji, gdy wykonywana przez wnioskodawcę praca na rzecz M. Sp. z o.o. w O. Zakład [...] w S. w okresie od 14 lutego 1976 r. do 3 lipca 1979 r. była wykonywana w warunkach szczególnych w sposób stały i w pełnym wymiarze czasu pracy w narażeniu na czynniki szkodliwe dla zdrowia; zarządzenia nr 7 Ministra Przemysłu Chemicznego i Lekkiego z dnia 7 lipca 1987 r. w sprawie prac wykonywanych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze w zakładach pracy resortu przemysłu chemicznego i lekkiego w załączniku nr 1 wykaz A, dział XIV, poz. 17 pkt 1, przez błędną wykładnię polegającą na przyjęciu, że wnioskodawca nie miał stałej styczności z lakierami, farbami i nie mógł stale pracować w bezpośrednim sąsiedztwie stanowisk lakierniczych, podczas gdy z ustalonego stanu faktycznego w niniejszej sprawie oraz z zebranego materiału dowodowego (dokumenty potwierdzające wypłatę wnioskodawcy przez pracodawcę tzw. dodatku szkodliwego) wynika, że wykonywana przez wnioskodawcę praca u tego pracodawcy odpowiada przewidzianej w katalogu takich prac zawartym w tym wykazie jako „inny pracownik zatrudniony stale w pomieszczeniach lakierni nie zhermetyzowanych w bezpośrednim sąsiedztwie stanowisk lakierniczych”.

Skarżący wniósł o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, gdyż w sprawie występują istotne zagadnienia prawne:

„1. Czy powierzone wnioskodawcy w ramach stosunku pracy obowiązki mające polegać na podstawianiu na czterokołowym wózku z półkami oszlifowanych elementów mebli dla pracowników obsługujących polewarki farby i ich odbieranie w celu przetransportowania do suszarni, przymocowanie do taśmy na terenie malarni i następnie transportowanie do komory grzewczej oraz przenoszenie farb i ich rozładunek z transportu stanowiły prace, które można zakwalifikować jako figurujące w Zarządzeniu nr 7 Ministra Przemysłu Chemicznego i Lekkiego z dnia 07.07.1987 r. w sprawie prac wykonywanych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze w zakładach pracy resortu przemysłu chemicznego i lekkiego w załączniku nr 1 Wykaz A Dział XIV poz. 17 pkt. 11. Tj. inny pracownik zatrudniony stale w pomieszczeniach lakierni nie zhermetyzowanych w bezpośrednim sąsiedztwie stanowisk lakierniczych?,

2. Czy dokumentacja potwierdzająca otrzymywanie przez wnioskodawcę od pracodawcy „dodatku za pracę w warunkach szkodliwych” daje podstawę do przyjęcia, iż świadczona przez niego praca była wykonywana stale i w pełnym wymiarze pracy w warunkach szczególnych będąc narażonym na czynniki szkodliwe dla zdrowia?”.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. wniósł o jej nieprzyjęcie do rozpoznania, ewentualnie o jej oddalenie i zasądzenie na swoją rzecz kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Wstępnie trzeba przypomnieć, że ograniczenia dopuszczalności wnoszenia skargi kasacyjnej wynikają z konstytucyjnej roli Sądu Najwyższego w systemie organów wymiaru sprawiedliwości. Zgodnie bowiem z art. 1 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 23 listopada 2002 r. o Sądzie Najwyższym (jednolity tekst: Dz.U. z 2016 r., poz. 1254 ze zm.), rolą tego Sądu w sprawowaniu wymiaru sprawiedliwości pozostaje zapewnienie w ramach nadzoru zgodności z prawem oraz jednolitości orzecznictwa sądów powszechnych i wojskowych przez rozpoznawanie kasacji oraz innych środków odwoławczych, podejmowanie uchwał rozstrzygających zagadnienia prawne i rozstrzyganie innych spraw określonych w ustawach. Skarga kasacyjna nie jest więc (kolejnym) środkiem zaskarżenia przysługującym od każdego rozstrzygnięcia sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, z uwagi na przeważający w jej charakterze element interesu publicznego. Służy ona kontroli prawidłowości stosowania prawa, nie będąc instrumentem weryfikacji trafności ustaleń faktycznych stanowiących podstawę zaskarżonego orzeczenia, gdy się weźmie nadto pod uwagę, że Konstytucja w art. 177 ust. 1 gwarantuje jedynie dwuinstancyjne postępowanie. Ewentualna możliwość dalszego postępowania, w tym postępowania przed Sądem Najwyższym, stanowi uprawnienie dodatkowe, które może zostać obwarowane szczególnymi przesłankami, w tym określonymi w art. 398⁹ § 1 k.p.c.

Stosownie do art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę

kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (pkt 1), istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (pkt 2), zachodzi nieważność postępowania (pkt 3) lub skarga jest oczywiście uzasadniona.

Przez istotne zagadnienie prawne, na które powołuje się skarżący, należy rozumieć problem o charakterze prawnym, powstały na tle konkretnego przepisu prawa, mający charakter abstrakcyjny a przez to uniwersalny, co oznacza, że jego rozwiązanie powinno służyć rozstrzygnięciu innych podobnych spraw. Jednakże chodzi o problem, którego wyjaśnienie byłoby konieczne dla rozstrzygnięcia danej sprawy (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 21 maja 2013 r., IV CSK 53/13, LEX nr 1375467; z dnia 26 stycznia 2012 r., I PK 124/11, LEX nr 1215465; z dnia 23 marca 2012 r., II PK 284/11, LEX nr 1214575; z dnia 19 marca 2012 r., II PK 293/11, LEX nr 1214577; z dnia 24 lutego 2005 r., III PK 6/05, LEX nr 513003).

W orzecznictwie Sądu Najwyższego wskazuje się, że zarządzenia resortowe wydane na podstawie rozporządzenia z 1983 r. utraciły moc jako źródła prawa po wejściu życie Konstytucji RP (art. 87 ust. 1 Konstytucji RP - por. wyrok Sądu Najwyższego z 16 grudnia 2004 r., II UK 79/04, OSNP 2005 nr 14, poz. 214). Umocowanie ustawowe ma tylko rozporządzenie z 7 lutego 1983 r. Zarządzenia resortowe nierzadko rozszerzały zakres prac (stanowisk) ponad prace w szczególnych warunkach wskazane w tym rozporządzeniu (por. wyrok Sądu Najwyższego z 10 lutego 2009 r., II UK 199/08, LEX nr 725051). Kwestia relacji zarządzeń resortowych, wydanych na podstawie § 1 ust. 2 rozporządzenia z 7 lutego 1983 r., do przepisów (wykazów) tego rozporządzenia, określających prace w szczególnych warunkach była już oceniana przez Sąd Najwyższy, w którym stwierdza się, że akt resortowy nie może rozszerzać wykazów prac w szczególnych warunkach określonych w rozporządzeniu, ani przedmiotowo, ani rodzajowo. Wykazy prac na stanowiskach wymienionych w zarządzeniu, które nie były wymienione w rozporządzeniu nie uprawniają do emerytury (por. wyroki Sądu Najwyższego z 20 października 2005 r., I UK 41/05, OSNP 2006 nr 19-20, poz. 306 oraz z 13 listopada 2008 r., II UK 88/08, LEX nr 1001292). Zatem wykazy resortowe mają charakter jedynie informacyjny, techniczno-porządkujący, uściślający i jako

takie mogą mieć znaczenie wyłącznie w sferze dowodowej dla identyfikacji stanowiska pracy jako stanowiska pracy w szczególnych warunkach. O skutkach prawnych wykonywania takiej pracy stanowi natomiast ustawa i utrzymane w mocy jej przepisami rozporządzenie (por. powołany wyżej wyrok Sądu Najwyższego z dnia 16 grudnia 2004 r., II UK 79/04 oraz wyrok Sądu Najwyższego z dnia 28 stycznia 2015 r., I UK 226/14, LEX nr 1645245 i powołane w nich orzecznictwo). Rzecz zatem w tym, że żadne z tych zarządzeń nie stanowi podstawy prawnej do kwalifikacji pracy w szczególnych warunkach. W konsekwencji nie jest istotna analiza i uściślenie prac wymienionych w wykazie A, dziale XIV poz. 17 pkt 11 - „inny pracownik zatrudniony stale w pomieszczeniach lakierni niezhermetyzowanych w bezpośrednim sąsiedztwie stanowisk lakierniczych”, stanowiącego załącznik do zarządzenia nr 7 Ministra Przemysłu Chemicznego i Lekkiego z dnia 7 lipca 1987 r. w sprawie prac wykonywanych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze w zakładach pracy resortu przemysłu chemicznego i lekkiego. Inaczej rzecz ujmując, dla kwalifikacji pracy ubezpieczonego jako wykonywanej w warunkach szczególnych istotna jest możliwość jej zakwalifikowania pod którąś z pozycji wymienionych w wykazie A, stanowiącym załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 14 września 2007 r., III UK 27/07, OSNP 2008 nr 21-22, poz. 325; z dnia 19 września 2007 r., III UK 38/07, OSNP 2008 nr 21-22, poz. 329; z dnia 6 grudnia 2007 r., III UK 66/07, LEX nr 483283; z dnia 22 stycznia 2008 r., I UK 210/07, OSNP 2009 nr 5-6, poz. 75 i z dnia 24 marca 2009 r., I PK 194/08, LEX nr 528152 z dnia 8 czerwca 2011 r., I UK 393/10, LEX nr 950426), a nie to, czy praca skarżącego odpowiadała pracy wymienionej w zarządzeniu resortowym.

Natomiast drugie z przedstawionych pytań dotyczy mocy dowodowej dokumentacji potwierdzającej otrzymywanie od pracodawcy „dodatku za pracę w warunkach szkodliwych” i nie stanowi istotnego zagadnienia prawnego. Przypomnieć należy, że sformułowanie istotnego zagadnienia prawnego w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. powinno przybrać postać porównywalną z formułowaniem zagadnienia prawnego budzącego poważne wątpliwości, o którym stanowi na przykład art. 390 § 1 k.p.c. Chodzi więc o przedstawienie wyraźnych

wątpliwości co do określonego przepisu (normy) lub zespołu przepisów (norm), albo szerzej i bardziej ogólnie - wątpliwości co do pewnego uregulowania prawnego (instytucji prawnej). Z przedstawionego przez wnoszącego skargę istotnego zagadnienia prawnego musi jednak wynikać, jaki jest konkretny problem prawny, na czym polegają istotne wątpliwości (na przykład interpretacyjne), na czym polega rozbieżność w orzecznictwie i jakich kwestii owa niejednorodność dotyczy. Sformułowane zagadnienie winno zatem odwoływać się w sposób generalny i abstrakcyjny do treści przepisu, który nie podlega jednoznacznej wykładni, a którego wyjaśnienie przez Sąd Najwyższy przyczyni się do rozwoju jurysprudencji i prawa pozytywnego (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 4 lutego 2000 r., II CZ 178/99, OSNC 2000, nr 7-8, poz. 147, z dnia 16 kwietnia 2008 r., I CZ 11/08, LEX nr 393883).

Skarżący nie zdołał zatem wykazać, że zachodzi potrzeba rozpoznania jego skargi przez Sąd Najwyższy, wobec czego z mocy art. 398⁹ k.p.c., należało postanowić jak w sentencji. O kosztach postępowania kasacyjnego rozstrzygnięto na podstawie art. 102 k.p.c.